

Chambre des Représentants

SESSION 1959-1960.

28 SEPTEMBRE 1960.

CITATION DIRECTE

à charge d'un membre de la Chambre.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
SPECIALE (1)

PAR M. PIERSON.

MESDAMES, MESSIEURS,

Par lettre du 5 septembre 1960, M. Emmanuel Bersini, domicilié à Bruxelles, rue Stévin, 141, a demandé l'autorisation de la Chambre de citer directement devant le Tribunal de police du canton de Rœulx, M. René Pêtre, membre de la Chambre des Représentants.

D'après le dossier répressif qui a été communiqué par le plaignant, la voiture de celui-ci est entrée en collision avec le véhicule piloté par M. Pêtre, le 1er janvier 1960.

Cet accident de roulage s'est produit au lieu dénommé « Levant de Mons », près de l'embranchement formé par la chaussée de Mons-Charleroi et la rue du Parc à Bray (Levant de Mons).

Les deux usagers suivaient la voie principale dans la direction Mons-Charleroi. M. Bersini conduisant une Volkswagen, et tenant la droite de la chaussée, a brusquement viré à gauche en arrivant au carrefour, voulant emprunter la rue du Parc. Il a négligé de se porter vers le milieu de la route avant de virer à gauche. Dans l'intervalle, M. Pêtre, qui pilotait une Citroën, ayant déjà amorcé une manœuvre de dépassement par la gauche, entra en collision avec le véhicule de M. Bersini.

Estimant que la manœuvre de M. Bersini est seule cause de la collision, le ministère public s'est borné à poursuivre celui-ci, du chef d'infraction au code de la route.

M. Bersini, estimant que la responsabilité de M. Pêtre est également engagée, a manifesté l'intention de lancer

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Pierson.

Membres : MM. Bohy, Discry, Fayat, Fimmers, Mertens de Wilmars, Piron.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1959-1960.

28 SEPTEMBER 1960.

RECHTSTREEKSE DAGVAARDING

ten laste van een lid van de Kamer.

VERSLAG

NAMENS DE BIJZONDERE COMMISSIE (1),
UITGEBRACHT

DOOR DE HEER PIERSON.

DAMES EN HEREN,

Bij brief van 5 september 1960 heeft de heer Emmanuel Bersini, wonende Stevinstraat, 141, te Brussel om de toestemming van de Kamer verzocht om Volksvertegenwoordiger René Pêtre rechtstreeks voor de politierechtbank van het kanton Rœulx te dagvaarden.

Volgens het door de aanklager medegedeelde strafdosier is zijn wagen op 1 januari 1960 in botsing gekomen met de door de heer Pêtre bestuurde wagen.

Bedoeld verkeersongeval deed zich voor op de plaats genaamd « Levant de Mons » bij de vertakking van de steenweg Bergen-Charleroi met de rue du Parc te Bray (Levant de Mons).

Beide weggebruikers volgden de hoofdweg in de richting Bergen-Charleroi. De heer Bersini, die met een Volkswagen rechts op de steenweg reed, zwenkte bij het naderen van het kruispunt plots naar links om de rue du Parc in te rijden. Hij verzuimde het midden van de weg in te nemen alvorens naar links te zwenken. Intussen was de heer Pêtre met zijn Citroën reeds een inhaalmanoeuvre naar links begonnen, zodat hij in botsing kwam met het voertuig van de heer Bersini.

Het openbaar ministerie beperkte zich tot het vervolgen van de heer Bersini wegens overtreding van het reglement op het wegverkeer, omdat het oordeelde dat de botsing uitsluitend te wijten was aan zijn manœuvre.

De heer Bersini was echter van mening dat de aansprakelijkheid van de heer Pêtre eveneens in het gedrang

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Pierson.

Leden : de heren Bohy, Discry, Fayat, Fimmers, Mertens de Wilmars, Piron.

contre lui une citation directe, du chef d'infraction au Code de la route.

En vertu de l'article 182 du Code d'Instruction criminelle, les juridictions répressives peuvent être saisies de l'action publique, soit par une citation lancée par le ministère public, soit par une ordonnance de renvoi prise par les juridictions d'instruction, soit par la citation donnée au prévenu par la partie lésée.

Si le Parquet estime ne pas devoir poursuivre un député, la partie qui s'estime lésée a donc incontestablement le droit de le citer directement devant le Tribunal répressif. Mais l'article 45 de la Constitution l'oblige à obtenir au préalable l'autorisation de la Chambre de citer le député devant le tribunal répressif, si la session parlementaire n'est pas close.

Les travaux préparatoires de l'article 45 ne visent pas expressément le cas de la citation directe, mais les termes généraux dans lesquels l'article est libellé ne permettent à notre avis aucun doute :

« Aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, pendant la durée de la session, être poursuivi ni arrêté en matière de répression... ».

La raison de l'immunité parlementaire est double :

- 1° empêcher que des poursuites soient intentées par le Ministère public pour des motifs politiques;
- 2° ne pas entraver l'exercice du mandat parlementaire.

Il tombe sous le sens que ces raisons peuvent valoir également en ce qui concerne l'action publique mue à l'intervention de la partie lésée.

D'autre part, la citation directe lancée par la partie lésée constitue un acte de poursuite au même titre que la citation lancée par le Ministère public. Suivant les termes de l'article 45, il faut donc *une autorisation préalable* émanant de la Chambre.

* * *

Certains précédents en matière de levée d'immunité parlementaire viennent étayer cette thèse :

1° Le 25 mai 1903, M. Henri Roger, bourgmestre ff. de Quaregnon, sollicitait de la Chambre l'autorisation de poursuivre M. Vandervelde, membre de la Chambre, par lequel il se prétendait outragé. La demande a été renvoyée aussitôt aux sections de la Chambre, qui à la majorité ont refusé l'autorisation de poursuivre. Dans le rapport de M. Woeste (doc. Ch. n° 166 du 17 juin 1903), la question a été soulevée de savoir si le plaignant n'aurait pas dû préalablement lancer une citation directe contre M. Vandervelde avant de saisir la Chambre de la demande de levée d'immunité. La réponse a été négative, la majorité des sections estimant que la citation directe constituait un acte de poursuite.

2° Le 26 janvier 1881, M. Raiet, vicaire à Enghien, et le 1er février 1881, Mme E. Deleener, agissant en qualité de tutrice légale de son fils mineur, sollicitaient l'autorisation d'entamer des poursuites à charge de M. Lucq, membre de la Chambre, président de la Commission d'enquête scolaire à Enghien, du chef d'infraction aux articles 147, 277 et 448 du Code pénal.

was en hij gaf het voornemen te kennen hem wegens overtreding van het reglement op het wegverkeer rechtstreeks voor het gerecht te dagvaarden.

Krachtens artikel 182 van het Wetboek van Strafvordering mag de openbare vordering bij de strafrechtbanken aanhangig gemaakt worden, hetzij door de dagvaarding uitgaande van het openbaar ministerie, hetzij door een bevelschrift van verzending uitgaande van de onderzoeksgerechten, hetzij door de dagvaarding aan de beklagde gedaan door de benadeelde partij.

Indien het Parket van mening is geen vervolging te moeten instellen tegen een volksvertegenwoordiger heeft de partij welke zich benadeeld acht ontegensprekelijk het recht hem rechtstreeks voor de strafrechtbank te dagvaarden. Artikel 45 van de Grondwet verplicht hem evenwel vooraf de machtiging van de Kamer te bekomen om de volksvertegenwoordiger voor de strafrechtbank te dagvaarden indien de parlementaire zitting niet is gesloten.

De voorbereidende werkzaamheden in verband met artikel 45 bedoelen niet uitdrukkelijk het geval van de rechtstreekse dagvaarding, doch de algemene bewoordingen waarin het artikel gesteld is laten, naar wij menen, geen twijfel bestaan :

« Geen lid van een van beide Kamers kan, tijdens de zitting, in strafzaken worden vervolgd of aangehouden... ».

De redenen voor de parlementaire onschendbaarheid zijn tweërlei :

- 1° beletten dat rechtsvervolgingen door het Openbaar Ministerie zouden ingesteld worden om politieke redenen;
- 2° beletten dat de uitoefening van het parlementair mandaat zou verhinderd worden.

Het spreekt vanzelf dat deze redenen eveneens kunnen gelden bij de openbare vordering ingesteld door tussenkomst van de benadeelde partij.

Anderzijds is de door de benadeelde partij ingestelde rechtstreekse dagvaarding zowel een akte van vervolging als de dagvaarding uitgaande van het Openbaar Ministerie. Krachtens de bewoordingen van artikel 45, is dus een *voorafgaandelijke machtiging* vanwege de Kamer vereist.

* * *

Sommige precedenten inzake opheffing van de parlementaire onschendbaarheid staven deze stelling :

1° Op 25 mei 1903 vroeg de heer Roger Henri, w.n. burgemeester van Quaregnon, de toestemming van de Kamer om een vervolging in te stellen tegen de heer Vandervelde, Kamerlid, door wie hij zich beledigd achtte. Het verzoek werd dadelijk verzonden naar de afdelingen van de Kamer, die met meerderheid van stemmen de gevraagde toestemming weigerden. In het verslag van de heer Woeste (stuk Kamer n° 166, 17 juni 1903) wordt de vraag ter sprake gebracht of de aanklager niet eerst de heer Vandervelde rechtstreeks had moeten dagvaarden, vooraleer hij de Kamer om de opheffing van de onschendbaarheid verzocht. Hierop werd ontkennend geantwoord, daar de meerderheid van de afdelingen een rechtstreekse dagvaarding als een daad van rechtsvervolging beschouwde.

2° Op 26 januari 1881 werd door E. H. Raiet, onderpastoor te Edingen, en op 1 februari 1881 door Mevr. E. Deleener, optredend als wettelijke voogdes van haar minderjarige zoon, toestemming gevraagd om een vervolging in te stellen tegen de heer Lucq, Kamerlid en voorzitter van de « Commission d'enquête scolaire » te Edingen, wegens inbreuk op de artikelen 147, 277 en 448 van het Strafwet-

Ces deux requêtes ont été renvoyées immédiatement aux sections. Celles-ci ont repoussé les deux demandes d'autorisation. Au cours de la discussion, un membre s'est demandé si la Chambre avait le droit de renvoyer aux sections les demandes en autorisation de poursuites par voie de citation directe et qui n'ont pas passé par les parquets. Les sections n'ont pas retenu cette objection, et la section centrale ne l'a même pas examinée.

* * *

En conclusion, votre Commission a estimé que la citation directe mettant en branle l'action publique et constituant un acte de poursuite, il s'ensuit que la partie lésée est tenue de demander à la Chambre l'autorisation de poursuivre avant d'entamer la procédure.

En l'occurrence, il ne semble pas que M. Bersini soit inspiré d'une intention malveillante ni que la procédure qu'il souhaite intenter contre M. Pêtre puisse entraver l'exercice du mandat de celui-ci.

Votre Commission a donc émis à l'unanimité l'avis qu'il y avait lieu de proposer à la Chambre d'autoriser M. Bersini à citer directement M. Pêtre devant la juridiction compétente.

Le Président-Rapporteur,

Deze beide verzoeken werden dadelijk naar de afdelingen verzonden, die hierover afwijzend beschikten. Tijdens de beraadslaging vroeg een lid of de Kamer het recht heeft verzoeken om toestemming tot het instellen van vervolgingen via een directe dagvaarding naar de afdelingen te verzenden, wanneer de zaak nog niet bij het parket aanhangig is gemaakt. De afdelingen zijn op deze opwerping niet ingegaan, en de centrale afdeling heeft ze zelfs niet in overweging genomen.

* * *

Tot besluit oordeelde uw Commissie dat de directe dagvaarding de publieke vordering in beweging zet en dus een daad van rechtsvervolging is, en dat de benadeelde partij bijgevolg gehouden is aan de Kamer toestemming tot vervolging te vragen vooraleer zij het geding aanvat.

In het onderhavig geval schijnt er van de zijde van de heer Bersini geen kwaadwilligheid in het spel te zijn; tevens schijnt het geding, dat hij tegen de heer Pêtre wenst in te stellen, geen belemmering te zijn voor de uitoefening van diens mandaat.

De leden van uw commissie waren dan ook eenparig van oordeel dat er aanleiding toe bestaat, aan de Kamer voor te stellen de heer Bersini te machtigen om de heer Pêtre rechtstreeks vóór de bevoegde rechtbank te dagvaarden.

De Voorzitter-Verslaggever,

M.-A. PIERSON.